

សេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាធារណៈដោយ សម្ព័ន្ធសង្គ្រោះទន្លេមេគង្គ (Save Mekong Coalition)

ការពិគ្រោះយោបល់ជាមុនសម្រាប់ទំនប់សាយ៉ាប៊ូរី និង ជនសាហុង ត្រូវតែពន្យារពេលដើម្បីទុកពេលឱ្យ បញ្ចប់ការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សា និង ការពិចារណាអំពីផលប៉ះពាល់ទូទាំងទន្លេ

សម្ព័ន្ធភាពសង្គ្រោះទន្លេមេគង្គ (Save Mekong Coalition) រួមមានសមាជិកមកពីទូទាំងអាងទន្លេមេគង្គ។ ការងាររបស់យើង គឺផ្អែកលើការយល់ឃើញថាទន្លេមេគង្គគឺជាទន្លេមេគង្គមួយ ដែលធនធានទ្រទ្រង់ជីវិតនៃទន្លេនេះ គាំទ្រប្រជាពលរដ្ឋរាប់លាននាក់ក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ និង រួមចំណែកប្រកបដោយនិរន្តរភាពដល់សុខុមាលភាពផ្នែកសង្គមកិច្ចនិងសេដ្ឋកិច្ចនៃតំបន់នេះ។ សម្ព័ន្ធភាពសង្គ្រោះទន្លេមេគង្គ (Save Mekong Coalition) និង សមាជិករបស់ខ្លួន បានតាមដានមើលកិច្ចដំណើរការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តសម្រាប់ទំនប់លើដងទន្លេមេនៃទន្លេមេគង្គក្រោម ដែលរួមមានការចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ជាមុនថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់តំបន់ ស្តីពីទំនប់សាយ៉ាប៊ូរី និង ជនសាហុង។ បទពិសោធន៍យើងបាននាំដល់កង្វល់កាន់តែច្រើនឡើងអំពីអនគតនៃទន្លេមេគង្គ និង ប្រជាជននៃទន្លេនេះ។

ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីទំនប់សាយ៉ាប៊ូរី និង ជនសាហុង បានបង្ហាញនូវការមិនដំណើរការនៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការថ្នាក់តំបន់ក្នុងចំណោមបណ្តាប្រទេសជាប់ទន្លេមេគង្គក្រោម និង បរាជ័យរបស់គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (MRC) ក្នុងការផ្តល់វេទិកាប្រកបដោយអត្ថន័យសម្រាប់ការពិគ្រោះយោបល់ប្រកបដោយព័ត៌មានពេញលេញ និង ដោយមានការចូលរួម។

ឯកសារចងក្រងអំពី “មេរៀនដែលបានទទួល” ពីការអនុវត្តការពិគ្រោះយោបល់ជាមុនសម្រាប់ទំនប់សាយ៉ាប៊ូរី និង ជនសាហុង សង្កត់ធ្ងន់លើភាពមិនគ្រប់គ្រាន់នៃឯកសារនិងការសិក្សាគម្រោងដែលបានដាក់ជូន និង ពេលវេលានិងលំហរមានកម្រិតសម្រាប់ការចូលរួមជាសាធារណៈប្រកបដោយអត្ថន័យជាពិសេសសហគមន៍ផលប៉ះពាល់។¹ កិច្ចដំណើរការទាំងពីរមានលក្ខណៈខ្វះកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងបណ្តាភ្នាក់ងារនៃប្រទេសជាប់ទន្លេមេគង្គក្រោម។ ការសម្រេចចិត្តបោះជំហានទៅមុខជាមួយការសាង

¹ សិក្ខាសាលាសន្ទនាស្តីពីមេរៀនដែលបានទទួលពីការអនុវត្តនីតិវិធីសម្រាប់ជូនដំណឹង ការពិគ្រោះយោបល់ និងការយល់ព្រមជាមុន (PNPCA)។

សង់ ដោយមិនគិតពីកង្វល់ទាំងឡាយដែលត្រូវបានលើកឡើងដោយប្រទេសជិតខាង អំពីផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរ ដៃនៃសំណើឲ្យមានការសិក្សាបន្ថែមទៀត និង ការជំទាស់ពីសហគមន៍មូលដ្ឋានដែលរងផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់និងដោយប្រយោលពីគម្រោង។ ឧទាហរណ៍ ទំនប់សាយ៉ាប៊ូរីត្រូវបានសាងសង់រួចរាល់ជាង ៧០% ហើយ ប៉ុន្តែ ឯកសារគំនូសប្លង់ជាថ្មីនៅមិនត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈឡើយ ទោះបីជាមានសំណើច្រើនដងពីគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ ដៃគូអភិវឌ្ឍន៍ និង សាធារណជនដែលដាក់កំហិតលើមធ្យោបាយផ្ទៀងផ្ទាត់ដោយឯករាជ្យនូវប្រសិទ្ធភាពនៃវិធានការសម្រាលផលប៉ះពាល់។²

មកដល់ពេលនេះ ផលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរនិងបង្កនៃទំនប់ទាំងឡាយនៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គ ត្រូវបានគេមើលរំលងនៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ដែលធ្វើជាគម្រូប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ ខណៈដែលទំនប់ថ្មីៗត្រូវបានស្នើឡើងសម្រាប់ពិនិត្យពិចារណា។ កិច្ចដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាមុនសម្រាប់ទំនប់សាយ៉ាប៊ូរី បានរំលងការចេញផ្សាយការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ (SEA) ដែលឧបត្ថម្ភដោយគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (MRC) ដែលបានវាយតម្លៃហានិភ័យនិងអត្ថប្រយោជន៍នៃគម្រោងវារីអគ្គិសនីដែលបានគ្រោងលើដងទន្លេមេនៃទន្លេមេគង្គ។ ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ (SEA) បានព្យាករផលប៉ះពាល់ទូទាំងអាងដីស៊ីជម្រៅ ប្រសិនបើរាល់សំណើទំនប់ទាំងអស់ត្រូវបានសាងសង់ និង បានផ្តល់អនុសាសន៍នូវការផ្អាកបណ្តោះអាសន្នរយៈពេលដប់ឆ្នាំលើការសាងសង់ទំនប់លើដងទន្លេមេនៃទន្លេមេគង្គក្រោម។ យោងតាមនាយកប្រតិបត្តិនៃគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គនៅពេលនោះ ការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ (SEA) មានបំណង "គាំទ្រកិច្ចដំណើរការពិគ្រោះយោបល់សម្រាប់គម្រោងវារីអគ្គិសនីនីមួយៗលើដងទន្លេមេ [...] មុនពេលការសម្រេចចិត្តត្រូវបានធ្វើថាតើត្រូវសាងសង់ឬមិនសាងសង់និងប្រសិនបើត្រូវសាងសង់ ត្រូវសាងសង់ក្រោមកាលៈទេសៈបែបណា។"³

របកគំហើញនិងអនុសាសន៍នៃការវាយតម្លៃបរិស្ថានជាយុទ្ធសាស្ត្រ (SEA) ត្រូវបានមើលរំលងនៅក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តអំពីទំនប់សាយ៉ាប៊ូរី និង ជនសាហុង។ យើងមានកង្វល់យ៉ាងខ្លាំងថាការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីទំនប់បាក់បែង - ដែលបច្ចុប្បន្នស្ថិតក្រោមការពិគ្រោះយោបល់ជាមុន - នឹងអនុវត្តតាមគម្រូដូចគ្នា។

² ពុំមានព័ត៌មានទាក់ទងនឹងសេចក្តីសម្រេចនៃកិច្ចដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាមុនសម្រាប់ទំនប់ជនសាហុង ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈឡើយ។ លើសពីនេះទៀត ចាប់តាំងពីការសាងសង់ទំនប់ជនសាហុងបានចាប់ផ្តើម គេឃើញមានព័ត៌មានមានកម្រិតដែលត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ទាក់ទងនឹងការសិក្សាថ្មីៗ ឬ បច្ចុប្បន្នភាពអំពីការសិក្សាមានស្រាប់ដែលត្រូវបានស្នើដោយរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសជិតខាង តាមរយៈកិច្ចដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាមុន។

³ <http://www.mrcmekong.org/news-and-events/news/results-of-strategic-environmental-assessment-of-hydropower-on-the-mekong-mainstream-released/>

នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំកំពូលមេគង្គ-ជប៉ុនលើកទី ៣ ក្នុងឆ្នាំ ២០១១ មេដឹកនាំប្រទេសជាប់ទន្លេមេគង្គ បានឯកភាពគ្នាថាការសិក្សាថែមទៀតលើការអភិវឌ្ឍ និង ការគ្រប់គ្រងទន្លេមេគង្គ រួមទាំងលើផលប៉ះពាល់នៃគម្រោងវារីអគ្គិសនីលើដងទន្លេមេ គឺមានសារៈសំខាន់ក្រៃលែង។ ជាលទ្ធផល សមាជិកក្រុមប្រឹក្សាគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ បានផ្ដើមការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សាក្នុងខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១។ យោងតាមគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (MRC) ការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សាមានបំណង "ភ្លឺតគម្លាតចំណេះដឹងដ៏សំខាន់អំពីរបៀបដែលការអភិវឌ្ឍប្រភពទឹកផ្សេងៗគ្នា រួមទាំងវារីអគ្គិសនីលើដងទន្លេមេ នឹងមានផលប៉ះពាល់លើអាងទន្លេតាមទិដ្ឋភាពបរិស្ថាន សេដ្ឋកិច្ច និង សង្គមកិច្ច"។⁴

ការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សា បានទទួលការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុច្រើនពីម្ចាស់ជំនួយអន្តរជាតិជូនគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (MRC)។ ថ្វីបើការសិក្សានេះបានជួបប្រទះការយឺតយ៉ាវខ្លាំងក្តី ក៏នៅពេលនេះ វាត្រូវបានគ្រោងបញ្ចប់មុនដំណាច់ឆ្នាំ ២០១៧ ដែរ។ ការសិក្សានេះ មានសារៈសំខាន់ក្នុងការផ្តល់ទស្សនៈទូទាំងអាងទន្លេអំពីផលប៉ះពាល់នៃវិស័យប្រើប្រាស់ទឹកធំៗ លើតំបន់សំខាន់ៗនៃអាងទន្លេមេគង្គ។⁵ ដោយសារការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សាល្មានចូលដល់ដំណាក់កាលចុងក្រោយរបស់វា វាគឺជាប្រការសំខាន់ដែលការសិក្សានេះផ្តល់អាទិភាពដល់ការចូលរួមរបស់សហគមន៍នានាតាមដងទន្លេមេគង្គ និង អង្គការសង្គមស៊ីវិល តាមរយៈការពិគ្រោះយោបល់ប្រកបដោយអត្ថន័យ ហើយរកគំហើញត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយឲ្យបានទាន់ពេល និង ប្រកបដោយគម្លាភាព។ ការបញ្ចប់ការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សា ផ្តល់ឱកាសដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ឲ្យបណ្តារដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសជាប់ទន្លេមេគង្គធានាឲ្យបាននូវការសម្រេចចិត្តប្រកបដោយព័ត៌មានពេញលេញស្តីពីការអភិវឌ្ឍវារីអគ្គិសនីនៅក្នុងអាងទន្លេមេគង្គ។

ការសម្រេចចិត្តអំពីគម្រោងដែលនឹងប៉ះពាល់ទន្លេនេះ ត្រូវតែត្រូវបានចូលរួមដោយប្រទេសទាំងអស់ និង ត្រូវទទួលបានព័ត៌មានពីការសិក្សាទូទាំងអាងទន្លេ។ មេដឹកនាំនៃប្រទេសជាប់ទន្លេមេគង្គ គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ (MRC) និង រដ្ឋាភិបាលម្ចាស់ជំនួយ មានឱកាសប្រើការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សាដើម្បីធ្វើឲ្យមានការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តកាន់តែមានព័ត៌មានពេញលេញ និង កាន់តែមានតុល្យភាពអំពីការអភិវឌ្ឍវារីអគ្គិសនីលើទន្លេមេគង្គ។

យើងខ្ញុំសូមអំពាវនាវដល់បណ្តារដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសជាប់ទន្លេមេគង្គក្រោម យ៉ាងហោចណាស់ សូមឲ្យ៖

⁴ <http://www.mrcmekong.org/news-and-events/events/member-countries-agree-on-next-steps-for-council-study-on-sustainable-development-of-the-mekong-river-basin/>
⁵ ការសិក្សានៃក្រុមប្រឹក្សាគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ, ឯកសារទសនាទានៈ
<http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/Council-Study/Concept-Note-for-Council-Study-final-15012013.pdf>

- ពន្យារពេលការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីទំនប់បាក់បែង និង ពន្យារពេលកិច្ចដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ជាមុន រហូតដល់ការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សាត្រូវបានបញ្ចប់
- ផ្តល់អាទិភាពដល់ការចូលរួម និង ការពិគ្រោះយោបល់ ក្នុងដំណាក់កាលចុងក្រោយនៃការសិក្សារបស់ក្រុមប្រឹក្សា និង
- ធានាឲ្យបានប្រាកដថារបកគំហើញនៃការសិក្សាស្តីពីផលប៉ះពាល់បង្គរនៃគម្រោងវារីអគ្គិសនីទាំងមានស្រាប់ គ្រោង និង កំពុងសាងសង់ ផ្តល់ព័ត៌មានដល់ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តស្តីពីទំនប់បាក់បែង រួមជាមួយគម្រោងអនាគតដែលត្រូវបានស្នើឡើងលើទន្លេមេគង្គ។

សម្ព័ន្ធភាពសង្គ្រោះទន្លេមេគង្គ (Save Mekong Coalition)

ថ្ងៃទី ២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៧

គោរពជូន៖

ឯកឧត្តម លីម គានហោ □
 រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធនធានទឹក និង ឧតុនិយម
 ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិទន្លេមេគង្គកម្ពុជា
 សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គសម្រាប់កម្ពុជា □
 អ៊ីម៉ែល: mowram@cambodia.gov.kh

ឧត្តមសេនីយ ស៊ូរ៉ាសាក់ កានចាណារ៉ាត់ (General Surasak Karnjanarat) □
 រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធនធានធម្មជាតិ និង បរិស្ថាន
 ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិទន្លេមេគង្គថៃ
 សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គសម្រាប់ប្រទេសថៃ □
 អ៊ីម៉ែល: tnmc@dwr.mail.go.th

ឯកឧត្តម សុមម៉ាដ ផុលសេនា (H.E. Mr. Sommad Pholsena) □
 រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធនធានធម្មជាតិ និង បរិស្ថាន

ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិទន្លេមេគង្គឡាវ □
សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គសម្រាប់សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យប្រជជាមានិត
ឡាវ □
អ៊ីម៉ែល: lnmc@lnmc.gov.la

ឯកឧត្តមបណ្ឌិត ត្រឹង ហុងហា (H.E. Dr. Tran Hong Ha) □
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងធនធានធម្មជាតិ និង បរិស្ថាន
ប្រធានគណៈកម្មាធិការជាតិទន្លេមេគង្គវៀតណាម
សមាជិកនៃក្រុមប្រឹក្សាគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គសម្រាប់វៀតណាម □
អ៊ីម៉ែល: vnmc@hn.vnn.vn

លោក ផាម ទួនផាន់ (Mr. Pham Tuan Phan) □
នាយកប្រតិបត្តិ លេខាធិការដ្ឋានគណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ □
ការិយាល័យនៃលេខាធិការដ្ឋាននៅក្រុងរៀងច័ន្ទ (OSV)
អ៊ីម៉ែល: ptp@mrcmekong.org

ចម្លងជូន៖
លោកស្រី ឡេ ធីហៀងលាន (Ms. Le Thi Huong Lien)
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកទំនាក់ទំនង គណៈកម្មការទន្លេមេគង្គ
ការិយាល័យនៃលេខាធិការដ្ឋាននៅក្រុងរៀងច័ន្ទ (OSV)
អ៊ីម៉ែល: huonglien@mrcmekong.org